17 Σεπτεμβρίου 2026

Βασανιστήρια και τελείωση της δεκάχρονης Αγίας Ελπίδας (17 Σεπτεμβρίου)

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Συναξαριακές Μορφές

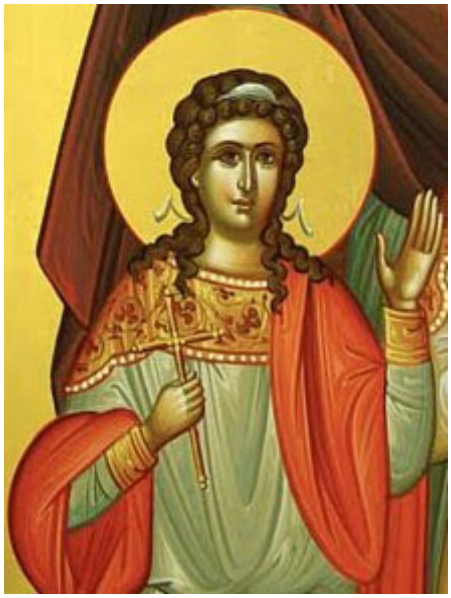

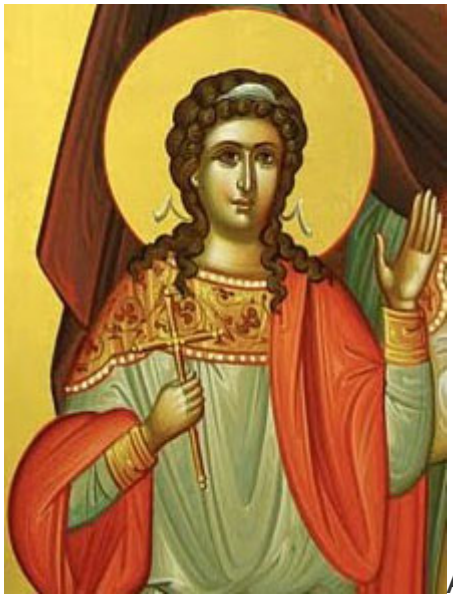

Αλλά ο ανόσιος εκείνος δικαστής δεν μπορούσε να υποφέρει την καταισχύνη, και σκεφτόταν να εξαλείψει την ήττα του από τις δύο άλλες. Βεβαίως όμως και από αυτές επίσης νικήθη-κε και καταντροπιάστηκε· και μάλιστα πολύ περισσότερο.

Ευθύς αμέσως κάλεσε τη δεύτερη κόρη της Σοφίας, την Ελπίδα, και της είπε: «Πείσου σ’ έμενα, νεαρή μου, και προ-σκύνησε την Άρτεμη, την μέγιστη θεά· μετά φύγε πολύ χαρού-μενη». Εκείνη όμως, η όντως ακαταίσχυντη Ελπίς, του είπε:

«Όπως πίστεψες ότι εγώ είμαι αδελφή της προηγούμενης, της οποίας και έλαβες πείρα, έτσι να πειστείς και στη γνώμη μου και την απόφασή μου να αποδειχθώ και στην πράξη αδελφή εκείνης. Και βέβαια να ξέρεις ότι δεν υπάρχει τίποτε απολύτως, ούτε από τα ευχάριστα ούτε από τα δυσάρεστα, το οποίο να με μεταπείθει από τη γνώμη μου αυτή και την απόφασή μου».

Μόλις ο δικαστής άκουσε τα λόγια αυτά, έκρινε μάταιο και περιττό να συνεχίσει τις ερωτήσεις και προχώρησε ευθύς αμέσως στην επιβολή βασανιστηρίων. Λοιπόν, αφού της έβγαλαν την εσθήτα και τη γύμνωσαν, ο αδίστακτος εκείνος δικαστής πρόσταζε να τη μαστιγώσουν και αυτή με ωμά βούνευρα. Η δε Μάρτυς, επειδή υποβαλλόταν σε ίσο προς την αδελφή της βασανιστήριο, έδειχνε και ίση καρτερία και υπομονή. Ο θυμός όμως του δικαστή άνα-ψε μεγαλύτερος. Έτσι λοιπόν πρόσταξε αμέσως και έριξαν τη σεμνή νεάνιδα μέσα σε πυρακτωμένη κάμινο. Αλλά ο Θε-ός της αδελφής της φρόντιζε εξίσου και γι’ αυτήν. Έγινε δη-λαδή και τώρα κάτι παραπλήσιο προς τη βαβυλώνια φλόγα: έριξαν τη μάρτυρα στο πυρ, πλην όμως εκείνο δεν την άγγιξε ούτε το παραμικρό. Βγαίνοντας δε η Μάρτυς από την κάμινο του πυρός σώα και αβλαβής, έκανε μια ολόθερμη ευχαριστή-ρια και ικετήρια προσευχή στον Θεό. Ευχαριστήρια, διότι διατηρήθηκε αβλαβής από τα βασανιστήρια στα οποία είχε υποβληθεί ως εκείνη τη στιγμή· ικετήρια, για αυτά που έμελλε να ακολουθήσουν, ώστε με όλα να δοξαστεί το όνομα του Θεού και να καταισχυνθούν οι ασεβείς.

Παρ’ όλα αυτά, ο άνομος δικαστής δεν σεβάστηκε τη Μάρτυρα· την οποία, όπως φάνηκε, τη σεβάστηκε και αυτό τούτο το άψυχο πυρ και δεν την άγγιξε καθόλου. Έτσι λοιπόν ο ανόσιος πρόσταξε να την κρεμάσουν σε ένα ξύλο και να της κα-ταξεσκίσουν το σώμα με σιδερένια νύχια. Αλλά και κατά το βασανιστήριο αυτό η Μάρτυς έδειχνε την ίδια με τα προηγού-μενα ευψυχία. Για τούτο μια χάρη δαψιλής καταύγαζε τα μάτια της, ενώ από τα ξεσκιζόμενα μέλη του σώματός της έβγαινε μια άρρητη ευωδία. Με ένα δε απαλότατο μειδίαμα και ανεπαίσθητο στα χείλη η Ελπίς είπε στον δικαστή: «Εσύ, μιαρέ φο-νιά, νομίζεις πως με τα βασανιστήρια θα με αποδυναμώσεις· εγώ όμως, τονωμένη και δυναμωμένη από τον Χριστό μου, έχω τη βεβαιότητα ότι Εκείνος εσένα θα σε αποδυναμώσει και θα σε αποδείξει άπρακτο. Εσένα που κήρυξες πόλεμο σε μια γυ-ναίκα, και μάλιστα πολύ νεαρή, η οποία δεν έχει καμιάν άλλην αρωγή και στήριγμα, παρά μόνο τον αψευδή Θεό».

Ο δικαστής έγινε έξω φρενών από τα λόγια αυτά της Μάρ-τυρος. Έτσι λοιπόν πρόσταξε να γεμίσουν ένα λέβητα με πίσ-σα και ρητίνη (=ρετσίνι) και, αφού πρώτα τον θερμάνουν μέ-χρι που αυτά να κοχλάσουν, να ρίξουν την Αγία μέσα σ’ αυτόν. Με την επέμβαση όμως, ως συνήθως, του Θεού ο λέ-βητας διαλύθηκε σαν κερί από

το πυρ, ενώ το κοχλαστό μείγμα της πίσσας και της ρητίνης χύθηκε απότομα έξω και κατέκαψε πολλούς από τους ειδωλολάτρες που στέκονταν ολόγυρα.

Αλλά, ακόμη και ύστερα από αυτά, εκείνος ο τυφλός στον νου δικαστής δεν μπορούσε να καταλάβει ποιά ήταν η δύνα-μη που επιτελούσε τα θαύματα. Όθεν, αν και σε όλα όσα αυτός έπραξε, αποκόμισε την ήττα, νικήθηκε δηλαδή, βρισκόμενος σε αμηχανία πλέον και ωσάν βέβαια να έπραττε εκείνο που η Μάρτυς επιθυμούσε, αποφάσισε την διά ξίφους θανά-τωσή της. Πήρε δηλαδή την ίδια απόφαση που είχε πάρει και για την αδελφή της.

Μόλις η Ελπίς άκουσε την απόφαση του δικαστή, ζήτησε και αυτή επίσης, όπως είχε πράξει και η αδελφή της, την εξόδια μητρική προσευχή, ενώ παράλληλα υποκινούσε και ξεσήκωνε προς αγώνες την τρίτη και τελευταία κατά σειρά αδελφή, την Αγάπη, παρέχοντας τον εαυτό της ως ασφαλές υπόδειγμα και επιβεβαιώνοντας την αξιοπιστία των λόγων της από τα βασανι-στήρια που η ίδια υπέστη. Όταν δε η Μάρτυς οδηγήθηκε στον τόπο της τελειώσεώς της, είδε καταγής το λείψανο της πρώτης αδελφής. Αμέσως έπεσε πάνω σ’ αυτό και το αγκάλιαζε και το καταφιλούσε· και από ένα μέρος τιμούσε το λείψανο αυτό ως λείψανο αγίας, από το άλλο συγκινήθηκε, ως αδελφή της και εκδήλωσε με δάκρυα τον πόνο της. Φέρνοντας όμως στη σκέψη της το γεγονός ότι η αδελφή της υπήρξε Μάρτυς, ο πόνος της μεταβλήθηκε πάλι σε απερίγραπτη χαρά και αγαλλίαση. Διότι πώς θα μπορούσε να χύνει δάκρυα για την Αγία, την αδελφή της, προς την οποία και έσπευδε ήδη με τον ίδιο τρόπο τελευτής; Δέ-χθηκε λοιπόν και η Ελπίς τον διά ξίφους θάνατο, και πορεύτη-κε την ωραία πορεία, την μακαρία όντως οδό, η οποία είναι επι-θυμητή σε όλους τους χριστιανούς, αλλά λίγοι τη βρίσκουν.

(Συμεών του Μεταφραστού, Η άθληση και το μαρτύριο των Αγίων Αγάθης, Βαρβάρας, Ευφημίας, Θέκλας, Ιουλιανής, Σοφίας και των θυγατέρων αυτής, εκδ. Αποστ. Διακονίας, σ. 168-171. Μετάφραση Γεωργίου Παπαδημητρόπουλου, Θεολόγου, Φιλολόγου-Λυκειάρχου)